

Досенко А. К.,

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри міжнародної журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка*

ПРОФОРІЕНТАЦІЙНА РОБОТА ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДІЙНИКІВ

Реалії підготовки сучасних медійників у часи війни ознаменована новими підходами до формування освітнього та профорієнтаційного процесу роботи кафедри ЗВО. Актуальним питанням постає проблема сучасних молодих людей знайти своє призначення в суспільних процесах, що є стрімкими та швидкоплинними. Це вимагає високого рівня інтелектуального розвитку, високого рівня загальної підготовки та потребує потужного багажу знань у галузі сучасної професійної діяльності. «У сучасному суспільстві молодь не може успішно реалізувати свої соціально-професійні орієнтації без сприяння інститутів системи освіти. Такі заклади не тільки транслюють підростаючому поколінню обсяг знань і передають спеціальні вміння, а також і формують життєві орієнтації, установи та трудові навички, зокрема вибір майбутньої професії, продовження освіти й професійну підготовку» [1].

Серед фундаментальних завдань вітчизняної системи освіти виникає проблема з організацією роботи з молоддю, яка націлена на професійне самовизначення уже в старших класах. Саме тому ведення проф.-орієнтаційної роботи закладами вищої освіти у школах є дуже важливим.

На думку О. В. Мельника: «Сучасна система професійної орієнтації й покликана передусім забезпечити умови для усвідомлення людиною свого ставлення до себе як суб'єкта професійної праці та поведінки, що передбачає здійснення нею розгорнутого в часі й відносно самостійного пошуку професій з урахуванням передусім власних інтересів і можливостей, а лише згодом кон'юнктури ринку праці» [4, с. 5].

Поняття професійного самовизначення формується певним колом суміжних понять, якими є професійна орієнтація та самовизначення. Тому глянемо детальніше на поняття «професійна орієнтація».

Є декілька підходів до визначення професійної орієнтації. У радянський період вони визначалися ідеологічними установками, відповідно до яких профорієнтація розглядалася як система заходів, спрямованих на підготовку вибору певної професії.

У результаті аналізу наукових праць можна стверджувати, що багато науковців говорили про основну мету профорієнтаційної роботи як забезпечення професійного самовизначення особистості. Аналогічних поглядів дотримуються й дотримується більшість українських дослідників.

Вихідною позицією в розробці нових підходів до визначення сутності професійної орієнтації стало бачення особистості не як об'єкта, а як суб'єкта саморозвитку. За такого підходу особистість у професійній орієнтації стає суб'єктом діяльності, мета якої полягає в підготовці до професійного самовизначення.

Існує чотири сучасні підходи до профорієнтації: інформаційний, діагностико-консультаційний, розвиваючий та активізуючий.

Інформаційний підхід, мета якого забезпечити різноманітною достовірною інформацією про сучасні професії, навчальні заклади та організації, які надають робочі місця, про ринок праці та про те, як планувати свою кар'єру. Сюди входять: освітні виставки, дні відкритих дверей, ярмарки вакансій, зустрічі з фахівцями, представниками різних закладів вищої освіти та організацій, презентації, семінари, присвячені профорієнтаційній тематиці.

Діагностико-консультаційний, мета якого установалення відповідності інтересів, здібностей, особистісних якостей, мотивації, тому чи іншому виду діяльності шляхом зіставлення особливостей клієнта та вимог до професій. Сюди входять: інтерв'ю-співбесіда та анкетування, профорієнтаційні тести й комплекси тестування, які оцінюють потенціал обстежуваних та їхні професійно важливі якості (компетенції), профорієнтаційне та психологічне консультування.

Розвиваючий підхід, метою якого є формування різноманітних знань, умінь і навичок, необхідних для опанування тієї чи іншої професії та успішного працевлаштування. Сюди входять: тренінги особистісного зростання, тренінги підвищення навчальної та трудової мотивації, профорієнтаційні тренінги.

Активізуючий підхід, мета якого формування внутрішньої готовності до самостійної та усвідомленої побудови свого професійного життєвого шляху. Йдеться про проходження практики,

стажування тощо, у процесі якого можна спробувати себе в декількох галузях та обрати найбільш бажану.

Це були підходи за способом дії профорієнтатора. Існують підходи за форматом впливу на реципієнта: особистісно зорієнтований, компетентнісний і діяльнісний.

Особистісно зорієнтований підхід до профорієнтаційної роботи забезпечує вивчення та врахування індивідуальних психофізіологічних особливостей школярів, їхніх інтересів і запитів та розвиток здібностей, необхідних для реалізації цих запитів.

Компетентнісний підхід забезпечує формування здатності будувати власну професійну траєкторію на основі знань про індивідуальні особливості, запити і можливості, потреби ринку праці у спеціалістах та вимогах професії до людини (професіографічної інформації).

Діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок учня застосовувати здобуті знання у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного і природного середовища, адаптації до соціально-економічних перетворень та змін кон'юнктури ринку праці. Компонентами профорієнтаційної роботи є професійне інформування, професійна діагностика, професійна консультація, професійний відбір, професійна адаптація.

Сучасна профорієнтаційна практика ґрунтується на низці принципів, що потребують систематичного дотримання. Серед них варто відмітити наступні:

- систематичний та дієвий характер профорієнтаційних заходів, наприклад: організація профорієнтаційної діяльності націлену на ведення медійного призначення;
- узгодження інтересів дитини через існуючий сьогодні реальний ринок праці для її подальшої реалізації;
- дієвий підхід до майбутньої професійної діяльності;
- однакові можливості отримання інформаційних послуг про діяльність закладів освіти для громадян України;
- доступність отримання інформації щодо існуючих можливостей вибору майбутньої професії;
- дотримання принципів академічної добровільності щодо надання профорієнтаційних послуг ЗВО;
- безкоштовність організованих заходів;
- взаємозв'язок шкіл чи закладів позашкільної профільної освіти для проведення профорієнтації.

- систематичне ведення профорієнтаційної роботи.

Отож, професійна орієнтація – це система забезпечення ефективного професійного самовизначення людини із урахуванням її індивідуальних особливостей, бажань і можливостей та попиту ринку праці у фахівцях. Складовими компонентами профорієнтаційної роботи є професійна інформація, професійна консультація, професійний відбір (добір) та професійна адаптація [5].

Висновки. Тенденції формування сучасного конкуренто-спроможного фахівця потребують розвитку умінь і навичок зі школи. Саме тому, важливо проводити профорієнтаційну роботу зі старшокласниками, формувати у них бачення себе у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Гриньова М. Ханнанова О. Профорієнтація як шлях до успішного професійного самовизначення особистості *Українська професійна освіта*. № 3. 2018. С. 34-43.
2. Гриньова М. В. Наукова школа «Саморегуляція як основа успішної професійної діяльності». *Імідж сучасного педагога*. № 4 (173). 2017. С. 5-10.
3. Дунець М. В. Форми і методи профорієнтаційної роботи у вищому навчальному закладі. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. № 1 (7). 2013. С. 86-88.
4. Професійна орієнтація старшокласників: теорія і практика: науково-методичний посібник [для вчителів] / За ред. О. В. Мельника. К. : «Четверта хвиля». Вип. № 1. 2009. 230 с.
5. Словник-довідник з професійної орієнтації учнів / Укладачі: В.В. Снявський, О.В. Мельник. К. : Мегапринт, 2007. 119 с.